

SZABÓ ESZTER

A 21. SZÁZADI OLVASÓ ÚTVESZTŐJE ÉS A MÁGIKUS SEGÍTŐK

A történetek amúgy is csak történetek, időtöltésre valók, néha megmozgatnak valamit bennünk, megváltoztatják a frizuránkat, a lakásunkat, a járásunkat, de élet és halál törvényszerűségeit egyik sem képes módosítani, nem ezek mozgatják a csillagokat az égen.

JÓN KALMAN STEFÁNSSON

Az elolvasott könyvek száma helyett inkább arra kellene törekedni, hogy minél változatosabban olvassunk, akár a nehézségi szintet is figyelembe véve

■ Nyolc éve foglalkozom olvasás-népszerűsítéssel, bár manapság már inkább úgy fogalmazok, hogy az igényes irodalmi szövegeket szeretném népszerűsíteni minél szélesebb körben, közérthetően. Bár ez a megfogalmazás sokszor félremegy, sznobnak hat sokak szemében. Rengeteg formában kipróbáltam már ezt a dolgot, illetve a korosztályok tekintetében is, gyakorlatilag nullától kilencvenkilencig minden csoportot kipipáltam már. Felőtteknek szóló olvasóklubbal indítottam, ezután volt egy mélypont, átváltottam gyerekekre, nekik szerveztem olvasókört és mesedélelőttöt – úgy gondoltam, hogy ez a hasznosabb út. Ha azt nézzük, hogy melyiknek van rövid távon nagyobb látászata, akkor tény, hogy a gyerekekkel sokkal könnyebb dolga van az embernek. Végül mégiscsak visszatértem a felnőttekhez. Úgy éreztem, hogy az én utam mégiscsak ide vezet, hogy a jelen felnőttjeinek segítsék eligazodni az egyre bővülő kínálatban. Most könyvklubot vezetek, bookstagram oldalt működtetek, néha irodalmi eseményeket szervezek, és van egy könyves podcastom. Mindig az volt a fejemben, hogy a hosszú évek tapasztalata majd csak elhozza a szakmai elismerést magammal szemben is, és majd magabiztosan fogok tudni beszélni arról, amit az olvasásról, olvasókról gondolok. Paradox módon viszont egyre több vívódással alkotok véleményt, egyre több bennem a kétség. Mégis most megpróbálom összefoglalni azt, ahol most tartok, ahogyan most látom ezt a nagyon zsúfolt, nagyon szerteágazó közeget.

■ Szerencsére manapság már sokkal nagyobb hangsúlyt fektetnek a pedagógusok iskolán belül vagy kívül arra, hogy a gyerekek a tananyagon kívül is kapjanak útra-valót az élethez, többek között az irodalom által is. Úgy látom kívülállóként, hogy a lehetőség jelenleg adott ahhoz, hogy az olvasás többé váljon a fiatalok számára, mint egy kötelező háziolvasmány. Ezzel szemben ott vannak a fiatal felnőttek, akikből szülők lesznek, vagy nem, de talán példaképként szolgálnak valakinek, ott vannak a friss és gyakorló szülők, nagyszülők, akik igenis el tudnak venni a kínálatban, és nem feltétlenül tudják, hol keressék a segítő kezét. Évente több ezer magyar nyelvű könyv jelenik meg nyomtatásban, egyszerűen lehetetlen lépést tartani, még a gyakorlottak számára is nehéz – ezért tartom nagyon fontos és felelősségteljes vállalásnak azt, ha valaki kilép a tömegeből, és magára vállalja az olvasás-népszerűsítő szerepet. De még így sem teljesen jó ez a megfogalmazás.

Az olvasást nem kell népszerűsíteni, mert én úgy gondolom, hogy rég volt ennyire népszerű, mint manapság. Januárban készült egy átfogó cikk a székesfehérvári könyvtárak tavalyi forgalmáról¹, és mint kiderült, mindenhol gyarapodást mértek, ugyanakkor a fiatalok körében is jó eredményekkel zárták az évet az intézmények. Az már egy másik dolog, hogy a minőséget tekintve általában nem feltétlenül ugyanilyen pozitív a helyzet.

Az elolvasott könyvek száma helyett inkább arra kellene törekedni, hogy minél változatosabban olvassunk, akár a nehézségi szintet is figyelembe véve

■ Kezdjük azzal, hogy amellet, hogy rengeteget olvasok, nagyon sokat lógok a könyves platformokon is. Szeretem ezáltal megismerni a mai olvasókat, szeretem tudni, hogy milyen zsánerek most a menők, szeretek ajánlókat olvasni, de azt is szívesen olvasom, hogy ki hogyan érvel egy szerintem gyengének tűnő könyv mellett. Valahogy ezáltal próbálok hiteles maradni abban, amit a hivatásomnak választottam, bármennyire is tűnik most így ez leírva kicsit túlzásnak. Azzal, hogy megvizsgálom a kiadványokról alkotott véleményeket, és próbálok aktív része lenni ennek a lüktető milliónek, arra gyúrok, hogy hiteles szűrő lehessen azok számára, akik nem találják a megfelelő olvasmányt. Olyan ez, mint amikor beállsz a hurrikán szemébe, majd megengeded, hogy az emberek leszedegessék rólad mindazt, amit rád hordott.

Az olvasmányokról készülő statisztikák pedig főleg év végén teljesen betérítik az ilyen platformokat, ami lehet, hogy kicsit frusztráló lehet sokak számára. Viszont az, hogy valaki elolvas egy évben, tegyük fel, száznál is több könyvet, még nem jelent semmit. Pláne nem ragaszt hozzá az illetőhöz semmilyen státuszt. Nagyon könnyű ugyanis beleesni abba a csapdába, hogy könnyedebbet olvasok, mert most erre van kapacitásom, aztán már azok kapom magam, hogy az év felénél sem járok, és már a negyvenediknél tartok, ergo könyvmollyá váltam. De mi van akkor, ha mondjuk összehasonlítjuk ennek a negyven könyvnek a szavait, szépen beírjuk egy táblázatba, miből hány darab van, és kiderül, hogy rengeteg az egyezés, aztán meg csak úgy végigsöpörtünk a mondatokon, egy sem dolgoztatott meg, egy sem állított fel a kényelmes kanapéról – pedig mennyi aláhúzás van, mennyi szép idézet.

Nem mindegy, hogy mit olvasunk. Attól, hogy egy adott zsánerben kivégzünk száz könyvet, még nem leszünk empatikusabbak, okosabbak, tájékozottabbak. Nem attól lesz valaki több ember, mert olvas. Ez nem ilyen egyszerű.

Az olvasás fejlődés kellene hogy legyen. Ezzel együtt viszont lehet kikapcsolódás is ugyanúgy. Van egy nagyon jó tapasztalatom. Gyakran hozom fel példának, mert életem egyik legnagyobb elégtétele. Megkeresett egy baráti társaság, hogy nagyon szeretnének egy kis könyvklubot maguknak, de nem igazán tudják, hogy miként fogjanak neki. Tudták, hogy nekem már van benne tapasztalatom, ezért megkértek, hogy indítsam el. Nagyon szívesen vállaltam ezt a feladatot, és akkor valahogy úgy alakult, hogy teljesen intuíció alapján választottam ki az első közös könyvet, Paul Austertől a *Láthatatlant*. Manapság már ennél jóval megfontoltabb vagyok a választást illetően, viszont akkor egy kicsit merészebbnek gondoltam magam, és akkor ez kifejezetten jól sült el. Nem szeretnék spoilerezni, viszont alapjáraton annyit elmondhatok, hogy mind tematikáját, mind az írástechnikát illetően haladó szintű olvasmány véleményem szerint. Auster tipikusan olyan író, aki nem hagyja elpunnyadni az olvasóját. Becsalogatja, hol egy nagyon drámai szállal, hol pedig valami izgalmas nyomozással, de közben meg folyamatosan kicselezi, gondolkodásra készíti, és a végén pedig lehet, hogy ott maradsz válaszok nélkül. Szóval minden megfontoltság nélkül ezt dobtam be a közösbe. Elérkezett a nap. Az első tíz percben villámokat szórtak a kérdések és az ingerült felkiáltójelek. De közben meg tényleg, a kérdések is. Elkezdtünk beszélgetni arról, hogy ki miért nem szerette, miért nem értett belőle semmit, aki pedig szerette, az miért érzi tőle hülyén magát. Két órán keresztül beszélgettünk egy olyan könyvről, amit nagy része a társaságnak nem szeretett, viszont egyre izgalmasabb volt róla beszélni. A második könyvet már nem én választottam, viszont hasonló kihívás elé helyezte a társaságot. Javier Mariás *A szívem fehéjében* a nyelvről, a gátlásokról, a kommunikációról ír. Lehet így is olvasni. De lehet krimiként is, ami a végére már teljesen mellékszálként fut ki. A történetközponthoz hasonló olvasóknak meg nehéz elengedni a cselekményt, én magam is az vagyok valamilyen szinten, bármennyire is próbálok visszazorítani ezt, amikor éppen megköveteli az olvasmányom. Viszont ennél a regénynél is sikerült elérni azt, hogy megfordítsuk valakiben az egész könyvről alkotott képét csak azzal, hogy egy másik szemszöveget kínálunk neki, amit ő tudat alatt olvasás közben teljesen ignorált, emiatt pedig a könyv sem nyerte el a tetszését. Viszont ebből az új meglátásból már nagyon is mélyen ütött neki a könyv mondanivalója. Nagyon boldog vagyok ilyenkor.

Podcast, bookstagram, booktok, booktube és a közösségi média bugya: a Facebook-csoport

■ Térjünk vissza egy kicsit a kínálatra. Hogyan válasszunk magunknak olvasni-valót? Ott van először is az egyenes út, amikor rákattintasz a Bookline-ra és a kosárba teszed a legnépszerűbb könyveket. Jelenleg, amikor ezt írom, az első négy helyen önfejlesztő könyvek állnak, az ötödik pedig egy Krasznahorkai. És most félreértés ne essék, semmi problémám nincs Krasznahorkaival, de ha ez az öt könyv kerül be egy olyan olvasó kosarába, aki még nagyon nem tudja, hogy merre találja meg az ízlését könyvekben, akkor nagyjából annyi történik ezután, hogy még több önfejlesztő könyv kerül majd fel az illető könyvespolcára, és a szépirodalmat valószínűleg nagy ívben el fogja kerülni. Szóval a Bookline-toplistát kizárhatjuk. Talán a második legkézenfekvőbb lehetőség manapság a *Nincs időm olvasni* kihívás csoport, hiszen a közösséget alapító műsorvezető, sztárboxoló

influenzser a könyvekre tette fel az életét, mi rossz sülnhetne ki ebből. Gyorsan meg is nézem, hogy mi a januári közös olvasmány – hát itt sem kerülünk túl messze a Bookline-sikerlistától. Az év első hónapjában az *Élet, cél, idő – célorientált időgazdálkodás a mindennapokban* című könyvet olvassák, majd beszélnek ki közösen a követők, amit nem mellesleg az említett olvasás-népszerűsítő influenzser kiadója jegyez. Persze ettől függetlenül maradhatunk ennél a csoportnál, hiszen a közös könyvön kívül mások is megosztják itt a saját olvasmányélményeiket, de úgy vélem, hogy ebben is el tud veszni az olvasó.

Számomra egyébként a legkomfortosabb hely ilyen szempontból az Instagram, ezen belül is a bookstagram, amely a gyűjtőneve minden olyan Instagram-oldalnak, ahol kizárólag könyvajánlókat, illetve irodalmi tartalmakat olvashatunk. Nagyon hamar rátaláltam itt azokra a felhasználókra, akik hasonló dolgokat keresnek a könyvekben, mint én. Ugyanakkor nemrég egy felhasználó fogalmazta meg, hogy neki rengeteget segített az, hogy itt olyan olvasótársakra lelt, akiktől alkalmadtán kérdezhetett is, tehát ha el is akadt mondjuk egy nehezebb mű olvasása közben, biztosan volt legalább egy személy, aki átsegítette őt a mélypontra.

De ugyanúgy szuper lehetőség a Youtube-on található könyves csatornák felfedezése, vagy az irodalmi podcastok követése is. Azért találok ezeket jobbnak az eddig felsorolt lehetőségeknél, vagy akár egy sima recenziónál, mert ezeket az oldalakat egyetlen felhasználó készíti, összeszedett tartalmakat találhatunk itt nagyrésztben, és emiatt elég hamar kirajzolódik az, hogy az illető mennyire igényes, mi motiválja, és érdemes-e követni őt. Természetesen itt is akadnak buktatók, egyrészt amiatt, mert sokan inkább a szépen megkomponált könyves fotókból szeretnének népszerűsítést, mások pedig beleesnek abba a csapdába, hogy mindenféle recenziós példányt elfogadnak, az ajánlóik pedig nem feltétlenül tükrözik a valós véleményüket vagy ízlésüket, de maradjunk annál, hogy még mindig ez szerintem a legideálisabb és legmegbízhatóbb lehetőség arra, hogy jó könyvek után nézzünk.

És íme néhány példa az általam használt felületekről.

Bookstagram

■ Az *olvaso_naplom* nevű oldalon vegyesen lehet találni kortárs és klasszikus, magyar és nemzetközi szerzőket – van viszont filozófia, történelem, posztmodern, nagyon sok Cormac McCarthy és Paul Auster. Nem retten meg a kegyetlenebb, gusztustalanabb történetektől sem, szóval igazi bevállalós és nem utolsó sorban színvonalas válogatás található nála.

benko.evi oldalát talán még nem említettem sehol, úgyhogy most őt válogatom még ide. Az ő ízlésében szintén nagyon megbízom, az ő olvasmányai elég hasonlóak az előző felhasználóéhoz, de rengeteg ahhoz képest az újdonság is. Szeretem, mert nagyon értően ír arról, amit elolvasott, illetve szeretem, mert a kiemeléseknél (highlights) megtalálható egy zenekönyvtár nevű fül is, ahol könyvekben említett zenéket mutat meg, megjelölve azt is, hogy hol olvasott az adott dalról.

Booktube

■ *Faltól falig könyvesvlog*. Valószínűleg azért hiteles számomra Tamara csatornája, mert van egy zsánere, amit felvállaltan visz, ezenkívül eléggé rendszeresen jelentkezik, az ajánlóit pedig szépen vannak felépítve. Ugyanakkor vannak nála ritkaságok, nehezebben beszerezhető könyvek is, amikről mindenképp jó tudni. Nemrég pedig a Skandináv ház szervezésében könyvklub-koordinátorként is ki-

próbálta magát, és mivel tudom róla, hogy szereti az északi irodalmat, ezért biztos vagyok benne, hogy ott is helytáll.

Négy fal között olvasókör. Megint egy falas könyvesvlog-csatorna. Ezt pedig azért ajánlom, mert Keresztes Balázs klasszikus regényekről készít videókat, ami szerintem azért fontos, mert bár szerintem népszerűsíteni nem igazán kell ezeket, a nagyságukat valamilyen szinten már az igazolja, hogy a klasszikusok közé sorolják őket, viszont sokszor jól fog, ha valaki segít értelmezni, összefüggéseket találni ezekben a művekben.

Irodalmi podcast

■ *Csütörtöki könyvklub.* A podcast vezetője Orosz Anna fordító, a legismertebb fordítói munkái szerintem Richard Osman művei, a csütörtöki nyomozóklub az erdélyi olvasóközönségnél is népszerű. Ez a podcast viszont nem a könyvsorozatról szól, hanem vegyesen, több témában, általában meghívottal beszélget az olvasási szokásokról, irodalmi életről, könyvekről. Valahogy azt érzem rajta, hogy hasonlóan működik, mint én, ő is arról készít műsort, ami éppen akkor őt érdekli. A meghívottak meg minden alkalommal színesítik a nézőpontokat. A kedvenc epizódomból tőle még mindig a Pék Zoltán fordítóval készült beszélgetés, de nagyon szeretem azokat is, amikor olvasmányélményekről beszélgetnek benne, mert így én is könnyebben el tudom dönteni, hogy el akarok-e olvasni mondjuk egy nagyobb volumenű könyvet, vagy inkább lemondok róla.

Okulusz. Az Okuluszt azzal az indítással hoztam létre két és fél évvel ezelőtt, hogy olyan személyekhez is el tudjak jutni, akik távol élnek, és nem tudnak eljutni a könyvklubomra, vagy éppen idegen számukra az élő találkozás lehetősége, de szeretnek olvasni. Először tematikák alapján hoztam epizódokat – beszéltem már zene és irodalomról, a női irodalom fogalmát is megpróbáltam körültekintően körbejárni, de készült féltékenységről, Harlemről vagy éppen Shakespeare-ről is rész, már az irodalom felől indulva. Aztán később már könyvkibeszélő epizódok is érkeztek a felületre, ezeket meghívottakkal készítettem el. Minden hónapban kihívásként élem meg, hogy olyan formát és tematikát hozzak a hallgatóimnak, ami közérthető, informatív és közben szórakoztató is. Ugyanakkor igyekszem csak jó könyveket ajánlani, illetve izgalmas meghívottakkal készülni hónapról hónapra.

És ha már szóba jött a Facebook, akkor a Könyvklub nevű csoportot is illene ide szűrni

■ Csak így egyszerűen, Könyvklub. Tudtommal ők is már négyezernél több tagot számlálnak, mégis, valahogy sikerült a csoportnak családiasnak maradnia. Viszonylag ritkán vagyok aktív a Facebook-csoportokban, ezért csak külső szemlélőként figyelem őket, de például nekik határozottan hasznos volt az, hogy élő találkozókat is szerveznek, így a tagok szemtől szemben is megismerhetik egymást, így talán egy kicsit nehezebb eljutni oda, hogy az önérzet és sértettség játszóterévé váljon egy online közösség. De valahogy az az érzésem, hogy a tagok is toleránsabbak itt, mint sok más csoportban.

Nem muszáj Fodor Ákost posztolj ahhoz, hogy odafigyeljenek rád

■ Elég az is, ha csak az emberiség legmegkapóbb témáit hozod fel. Ezért is van az, hogy a *Vágyak és meztelenség az irodalomban* című podcastepizódomat hallgatták meg eddig a legtöbben. Persze, hogy tudatosan adtam ezt a címet. De ha

így lehet eladni az irodalmat, én nem félek az olcsó fogásoktól. Kell a kapaszkodó nemcsak a fiataloknak, hanem ugyanúgy a felnőtteknek is. Nem mindenki képes magától eljutni oda, hogy McCarthyt, Pelevint vagy netán Bolañót olvasson, és értse is, hogy ezek miért zseniálisak, vagy miért fontosak irodalmilag. És ez még csak nem is a tájékozottságtól függ vagy az értelmi fejlettségtől. Mert nagyon sok mindentről nem hallunk, amiről kellene. A színházzal kapcsolatban gondolkodtam erről először, hogy mi lenne, ha minden színházba járó tisztában lenne azzal, hogy ki volt Brecht, vagy hogy mit jelent a kegyetlen színház. Lehet, hogy megmenthetnénk néhány produkciót attól, hogy a süllyesztőbe kerüljön. Mert tény, hogy a színház sok esetben szórakoztatásra hivatott, de azért jól esik az alkotóknak néha csak úgy a művészetért is áldozni. Ugyanez a helyzet az irodalommal. Ha nem lennének kísérletezők, akik továbbgondolják az írást, a nyelvet, akkor az irodalom egysíkú maradna, és egy idő után valószínűleg elvesztődnének a repetitív, demagóg, csillogó félmeztelen férfi felsőtestek látványában a könyvesboltok polcai előtt.

Könyvbarátok

■ Ahogyan azt már említettem, az olvasás magányos tevékenység. Ennek viszont egy olyan ára is van, hogy sokszor bennünk ragadnak az értékes gondolatok, nincs akivel feldolgoznunk azt, amit elolvastunk. És írhatunk olvasmánynaplót, persze. De attól még nem feltétlenül nyílnak ki olyan kérdések, amik talán fontosak lehetnek annak érdekében, hogy tényleg magunkénak tudjunk egy-egy könyvet. Erre pedig ma már számos megoldás létezik. Ismerek egy férfit, aki hetente több könyvet is elolvas, ezekről posztol is elég gyakran különböző könyves csoportokban. Ő mesélte, hogy van a családjuknak egy külön Facebook-csoportja, ahol közösen megbeszélik egymással rendszeresen, hogy ki mit olvasott, fotókkal, leírásokkal, értékeléssel együtt. Talán ez volt számomra a legszimpatikusabb. Kevés dolog hozhat úgy össze egy családot, mint a közös olvasás. De ugyanígy már egyre több céges könyvklubról hallok, és a baráti társaságok is egyre gyakrabban döntenek úgy, hogy egy ilyen foglalatossággal fűszerezik meg a kapcsolatukat. Könyvbarátok keltenek. Nélkülük rengeteg olyan téma marad benned kibeszéletlenül, amely határozottan jó lenne, ha felszínre kerülne.

Az igazi nehezítés – a könyvklub

■ Nem terveztem azt, hogy valaha egy könyvklub koordinátora legyek, de túl sok volt az ötletem ahhoz, hogy ezt ne vigyem véghez. Közel nyolcéves múltja van már ennek a dolognak számomra, viszont a mai napig is ugyanúgy izgulok. Szerintem óriási felelősség könyvklubot vezetni, és ezt nyolc év majdnem folyamatos gyakorlás után is így gondolom. Ma is görcsbe rándul a gyomrom, ha könyvet kell választani, mert tudom, hogy az én döntésem alapján többen is ezzel töltik majd a szabadidejük egy részét. És nyilván nem szeretném, ha csalódnának, sőt arra vágyom, hogy majd a találkozás alkalmával valami eget rengető dolog történjen. Egyrészt egy könyvklub vezetőjeként szó szerint mások idejével játszol, másrészt sok esetben a pénzükkel is, ha netán meg is vásárolnák a kijelölt könyvet. Harmadrészt pedig valamilyen szinten az olvasási kedvükre, szokásaikra és ízlésükre is hatással vagy, hiszen lehet, hogy tényleg csak azt az egy könyvet olvassák majd el havonta, amit te ajánlasz. Nem lehet könnyelműen venni szerintem egy ilyen feladatot.

Ha pedig az olvasókat nézzük, akkor nem feltétlenül könnyű megtenni azt a lépést, hogy kilépünk a négy fal közül. Fogalmam sincs, hogy a mostani diákgeneráció esetében ez hogyan fog alakulni, viszont a mostani felnőttek számára egyáltalán nem könnyű az, hogy olyan személyes dolgokról beszéljenek hangosan, mint egy olvasmányélmény, főleg mert nagyon sok út vezet benne odáig, hogy személyes témákról kezdjünk el beszélni. De ha nem is ez, akkor ott a rettegett általános műveltség kérdése is, mindenki fél, hogy vajon mennyire elég az, amit ő tud. Mert mi még mindig nagyon félünk leszakadni arról, hogy csak egyetlen jó válasz létezik, félünk kérdéseket feltenni, és inkább másokra hagyatkozunk, hogy megadják a helyes válaszokat. Emiatt is van az, hogy a Bookline-sikerlista úgy alakul, ahogy.

Egyébként ma már a nagyobb városokban általában több könyvklub is működik, így mindenki kipróbálhatja, hogy melyikben érzi inkább komfortosan magát.

A legérdekesebb alkalmak azok, amikor nincs egyetértés

■ Ha személyiségfejlődésről szeretnénk beszélni az olvasás kapcsán, akkor talán az az egyik legérdekesebb, amikor mások tükrében tekinthetjük meg, hogy miként reagáltunk egy-egy regényre. És itt most beszélhetünk tartalmi vagy formai szempontokról is egyaránt. Vegyük most a formait, mert szerintem ez még izgalmasabb út, mint az előbbi. Talán a leggyakoribb eset, ami ilyenkor szóba jön, az a történetközpontúság. Gyakran ugyanis ott bukik el egy mű egy olvasónál, hogy az mindenképpen a történetet próbálja felkutatni benne, még ha ez nem is tudatosan teljesen. És mivel a posztmodern óta egyre több szépíró veszi le a reflektort a történetről, ezért gyakran előfordul, hogy az olvasó egy ilyen könyv esetében elégedetlenül csukja be a könyvet. Gyakran nincs lezárás, nem érthető a történetszál, sokszor kalandozik el a narrátor a történet mesélése közben. Szerintem ezekről a könyvekről azért izgalmas könyvklubon beszélni, mert az értelmezési lehetőségek is megsokszorozódnak, mindenki másra helyezi a fókuszot olvasás közben, ebből sokszor akár nézetkülönbségek is kialakulhatnak, és egy ilyen vita során születik általában a legtöbb tűzijáték, ilyenkor perzselődik fel a legjobban a szöveg, aminek valószínűleg a könyv írója is nagyon örülne.

A kategóriák is megtéveszthetnek

■ Szerintem a kategóriák csak arra valók, hogy összezavarják az embert, legalábbis ami az irodalmat illeti. Erre pedig az egyik legjobb példám a horrorirodalom. De akár az erotikáról is beszélhetnénk. Az, hogy valamit a szóra-koztató irodalom kategóriába sorolnak, még nem jelenti azt, hogy ne lehetne szépirodalom. Ha nagyon klasszikus példával szeretnék élni, akkor általában Stephen King munkásságát hoznám fel. Viszonylag későn találkoztam a műveivel, és azt hiszem, hogy nem is gond, hogy így alakult, mert valószínűleg 17 évesen még én is csak a rémisztőt láttam volna benne, mint sokan, akik a megjelenéssel egyidőben olvasták a könyveit. Így pedig a *Ragyogástól* kaptam egy alkoholizmusról és diszfunkcionális családról szóló történetet, a *Kedvencek temetője* az egyik legjobb gyászfeldolgozó regény szerintem, a *Lisey története* pedig a szavak erejéről és az írófeleségek előtti főhajtásról szól. És talán ami általánosan elmondható Kingről, hogy igazából ott adja át a könyvei üzenetét, ahová magadtól nem mennél. Ehhez pedig ki kell állni a fotelból. Vajon nem ez minden kortárs alkotásnak az elsődleges feladata?

Olvastam már gótikus horrort a szülés utáni depresszióról, nagyon sokat a hiányról és a veszteségről. Természetesen vannak olyan történetek is ebben a kategóriában, amelyek valóban azért születtek, hogy ijesztgessenek, de attól még nem kelleme megbélyegezni az összes, hasonló zsánerű könyvet. Erre egy nagyon jó példa Neil Gaiman, aki Amerikában elérhetetlen magasságot képvisel bizonyos irodalmi körökben, itthon meg nagyítóval kell keresni a könyveit az ifjúsági regények közt.

És ott a másik nagy tabu, az erotika. Számát sem tudom, hány olyan bejegyzést olvastam már, ahol valaki erotikus regényekre kért ajánlást. És nyilván, mivel az igény megszületett, ezért tucatjával születnek az ilyen típusú regények. Mindemellett viszont nagyon sok igényesen megírt regényben ott az erotika, a vágy, ha erre vágyunk, erről szeretnénk olvasni. Ott van például Murakami Haruki, Milan Kundera, Roberto Bolaño, Bret Easton Ellis, és ez csak néhány szerző, aki most eszembe jutott.

Ne vegyük ennyire komolyan az olvasást

■ Egy eléggé nehéz általános iskolai korszak után egy olyan osztályban kezdtem el a középiskolás éveimet, ahol könnyedén lehettem az első tanulók között, ugyanakkor, hogy megtaláljam a kiemelt helyem ebben a közösségben, elhatároztam, hogy én leszek majd a lány, aki olvas. Ez pedig egy olyan burkot húzott körém, ami miatt kikezdehetetlennek és különlegesnek érezhettem magam. Pedig ez még nem jelentett igazából semmit. Nem attól válsz különlegessé, mert irodalmi körökben mozogsz, sok könyv van a polcodon, vagy éppen magad is író vagy. Tény viszont az is, hogy a megfelelő olvasmányok sokat segítenek abban, hogy a lehető legpontosabban lásd magad körül a világot, ebben viszont munka is van, hogy ide eljuss. Az irodalom kísérlet, játszótér, kikapcsolódási lehetőség, de semmiképpen sem a megoldás ahhoz, hogy többek, jobbak legyünk. A vágyott énünk értékesebb szeretne lenni, ezért elhatározzuk, hogy olvasni fogunk. Azt látjuk, hogy mások mindennap olvasnak, nem értjük, hogy mi miért alszunk bele este az első két oldalba. Kezdődnek az elvárások, amelyeket saját magunk elé állítunk. Nem tetszik egy trendi könyv – akkor most írjunk negatív kritikát? Aztán egyszer csak nem megy az olvasás, hetekig csak a sorozatokat nézzük a tévében, és azt hisszük, hogy ez most gond. Mindez pedig azért van, mert túl van idealizálva ez a tevékenység, valamiért az a kép alakult ki, hogy az olvasás mindent megold. De ez nem így van. Nem az olvasás jelenti a megoldást – szerintem ennél sokkal fontosabb az, hogy megtanuljunk meghallgatni mások történetét. Maga az információszerzés az, aminek ereje van megjavítani dolgokat, és az irodalom sem más, mint mindenféle csomagba pakolt információk egyvelege, és csak rajtunk áll, hogy mit fejtünk meg belőle.

■ JEGYZET

1. Farkas Áron Imre: *A kortárs szerzőket olvassák a legtöbben a székelyföldi könyvtárakban*. Székelyhon.ro 2024. január 20. <https://szekelyhon.ro/aktualis/a-kortars-szerzoket-olvassak-a-legtobben-a-szekelyfoldi-konyvtarakban>